Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Aan de Minister voor Klimaat en Energie

Directie Europese en Internationale Zaken

Auteur
[redacted]

TER BESLISSING
Datum
21 november 2023

Kenmerk
DEIZ / 41232037

Kopie aan
[redacted]

Bijlage(n)

nota

Geannoteerde agenda Energieraad 19/12

Parafenroute
[redacted]

Aanleiding

Op 19 december vindt in Brussel de formele Energieraad plaats. Op de agenda is het belangrijkste beslispunt de verlenging van de noodverordeningen die vorig jaar zijn aangenomen ten tijde van de gascrisis (specifiek met betrekking tot het marktcorrectiemechanisme, maatregelen ter bevordering van solidariteit (bijv. vraagbundeling) en versoepeling van vergunningprocedures).

Geadviseerd besluit

Wij adviseren u akkoord te gaan met de geannoteerde agenda en de bijbehorende inzet van Nederland op verlenging van de noodverordeningen.

Kernpunten

- In 2022 zijn in het kader van de gascrisis en structurele verstoringen in de aanvoer van gas uit Rusland meerdere noodverordeningen aangenomen die toezien op, in Unie-verband, 1) gezamenlijk gas besparen; 2) vergroten solidariteit tussen lidstaten; 3) versoepelde vergunningverlening voor hernieuwbare energieprojecten; 4) een marktcorrectiemechanisme ten tijde van hoge gasprijzen.
- De verschillende verordeningen zijn voor de duur van een jaar aangenomen onder artikel 122 VWEU. Dit laatste artikel bepaalt dat de Raad op voordracht van Commissie noodmaatregelen mag treffen ten tijde van een (energie)crisis zonder impact assessment en zonder dat het Europees Parlement daarmee hoeft in te stemmen. De verordening met betrekking tot gasbesparing is reeds tijdens een Energieraad verlengd.
- De Commissie en het Spaans voorzitterschap hebben besloten de andere drie noodverordeningen op grond van artikel 122 VWEU tegelijk te verlengen voor de duur van 1 jaar.
- De voorstellen tot verlenging zullen niet via een BNC-traject beoordeeld worden, omdat deze inhoudelijk niet zijn veranderd en daarmee de appreciaties van afgelopen jaar nog steeds overeind staan.

- Naast deze tijdelijke verlenging zal ook een deel van de bepalingen uit de noodverordening over solidariteit permanent worden vastgelegd in het gas- en waterstofpakket (het decarbonisatiepakket; zie hieronder).
- Indien de noodverordeningen ongewijzigd voorliggen ter verlenging voor de duur van 1 jaar kan Nederland daarmee instemmen tijdens de Energieraad.
- Hoewel Nederland nog een aantal inhoudelijke bezwaren heeft bij een aantal noodverordeningen lijkt het krachtenveld in de Unie niet genoeg in ons voordeel deze bezwaren te adresseren.
- Hieronder vindt u per noodverordening de Nederlandse positie met betrekking tot de inhoud en de eenmalige verlenging met 1 jaar.

Toelichting

Noodverordeningen

Gassolidariteit

- We stellen voor in te stemmen met de tijdelijke verlenging. Dit gezien het krachtenveld en omdat we een gezamenlijke aanpak niet in de weg willen staan als wordt gekomen tot een gascrisis. Daarnaast zijn veel van onze zorgen geadresseerd.
- Verder speelt mee dat in de trilogen over het decarbonisatiepakket wordt gesproken over het opnemen van een aantal elementen uit de noodverordening in dat pakket
- De belangrijkste punten zijn:
  a. Solidariteitsbepalingen: in het voorstel dat het Spaans voorzitterschap goed rekening is gehouden met onze bezwaren tegen de extra verplichtingen voor lidstaten met LNG-faciliteiten en datzelfde geldt voor de verplichting om uit solidariteit gas te leveren aan alle lidstaten.
  b. Vraagbundeling: Ook hier kunnen we meegaan met het voorstel, omdat vraagbundeling vrijwillig is en geen verplichtingen kent voor lidstaten, zoals het zorgdragen voor een minimale inleg (de huidige 15% bepaling) en voor monitoring (zie tabel voor verdere toelichting).
  c. Proces: Nederland dringt er in de afrondende discussie over het decarbonisatiepakket op aan dat wordt vastgelegd dat de Commissie op afzienbare termijn komt met voorstellen voor een fundamentele herziening van de verordening gasleveringszekerheid waarvan ook solidariteit en vraagbundeling deel uitmaken.

Versoepelde vergunningverlening

- Inhoudelijk eens met de strekking van de verordening. Indien het voorstel ongewijzigd wordt voorgelegd, kan Nederland instemmen met verlenging van 1 jaar.
- NL heeft in contacten met DUI en andere LS, aangegeven dat het zich richting de nieuwe Europese Commissie hard wil maken voor uitbreiding van de versnelde en vereenvoudigde vergunningverlening met waterstofprojecten (onder huidige regelgeving niet mogelijk). Gezien de lange implementatieduur van deze bepaling is opname in de noodverordening niet opportuun.

Marktcorrectiemechanisme (MCM)

- In beginsel tegen verlenging van de verordening. Krachtenveld is echter niet op onze hand, dus zouden we, als minimale eis, willen bepleiten dat er geen aanpassingen aan de parameters van het MCM worden gedaan. Dit betekent dat voorwaarden voor activatie, deactivatie en toepassingsvoorwaarden gelijk blijven aan de huidige MCM-verordening. Dit is het geval in het verlengingsvoorstel.
- Er zijn geen signalen dat een meerderheid van lidstaten ten opzichte van 2022 nu wel kritisch op een verlenging van het MCM zullen zijn.

Overige punten

Op de voorlopige agenda staan tevens de volgende diversenpunten.

Trilogen
- Methaanverordening: in de trilogen rondom de methaanverordening is een voorlopig politiek akkoord bereikt in de trilogen. Ons belangrijkste punt met betrekking tot uitvoerbaarheid lekdetecties is hierin geland.
- REMIT (toezicht groothandelsmarkt elektriciteit en gas): er is een voorlopig politiek akkoord bereikt. Hierin is een vestigingsvereiste voor marktdeelnemers uit derde landen, conform onze inzet, voorkomen.
- Decarbonisatiepakket: op het moment van schrijven vinden de trilogen rondom het decarbonisatiepakket nog plaats.
- Elektriciteitsmarkthervorming: onderhandelingen tussen de Raad en het Parlement zijn op dit moment gaande.

EU energie betrekkingen
De Commissie zal op dit punt informatie verstrekken over actuele ontwikkelingen rondom de initiatieven die worden genomen op het gebied van de energiebetrekkingen van de EU. Nederland zal hier in principe aanhoren.

Paraatheid gasmarkt winter 2023/2024
De Commissie geeft hier haar vaste update met de stand van zaken rondom paraatheid van de Europese gasmarkt. Nederland zal hier in principe aanhoren.

Urgentie implementatie RED/EED
De Commissie doet hier mededelingen met betrekking tot implementatie van de RED en de EED. Nederland zal hier in principe aanhoren.

Werkprogramma Belgisch voorzitterschap
Het Belgisch voorzitterschap zal haar programma voor de eerste helft van 2024 presenteren. Nederland zal hier aanhoren.